Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Beantwoording schriftelijke vragen

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	24 januari 2024
Portefeuille(s)	Openbare ruimte en Groen
Portefeuillehouder(s):	Wethouder Melanie van der Horst
Behandeld door	Sport en Bos, Amsterdamse Bos , Fred Hoek, f.hoek@amsterdam.nl
Onderwerp	Beantwoording schriftelijke vragen van het lid Emmerik inzake ernstige bodemvervuiling Amsterdamse Bos

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 20 november 2023 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van het lid Emmerik inzake ernstige bodemvervuiling Amsterdamse Bos. Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Toelichting door de vragenstellers
Op 19 november j.l. berichtte AT5 over ernstige bodemverontreiniging in het Amsterdamse Bos. Op meer dan dertig plekken blijkt de bodem in het Amsterdamse Bos vervuild. De afgelopen jaren is er bodemverontreiniging gevonden bij de roeibaan, bij de kinderzwembaden, bij de kinderboerderij, rond het openluchttheater, bij de kanoverhuur, bij de zonneweide, bij vakantiepark EuroParcs en in de omgeving van het nieuw aan te leggen voedselbos. Op al deze locaties worden al decennialang (te) hoge concentraties zware metalen en chemische stoffen in de bodem gevonden. Deze stoffen komen op diverse plekken ook in het grondwater voor. Daarnaast zijn er op enkele plekken de beruchte PFAS-verbindingen gevonden. De Partij voor de Dieren heeft naar aanleiding van dit onderzoek een aantal vragen.

Gezien het vorenstaande stelt ondergetekende, namens de fractie van Partij voor de Dieren, op grond van artikel 84 van het Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen:

Het college kan de gestelde vragen als volgt beantwoorden.

1. Heeft het college kennisgenomen van het onderzoek van AT5 naar bodemverontreiniging in het Amsterdamse Bos?
   Het college heeft kennisgenomen van het artikel van AT5 naar bodemverontreiniging in het Amsterdamse Bos. De claims in het artikel van AT5 zijn voor de GGD aanleiding geweest om te onderzoeken of er inderdaad risico's zijn voor de gezondheid. Op basis van de onderzoeken ziet de GGD geen belemmeringen voor het verbouwen en consumeren van gewassen uit het voedselbos. De bodem van het voedselbos is veilig en gezond voor haar gebruikers en voor de mensen die de gewassen uit het bos consumeren.

2. Klopt het dat de verontreinigde bodem rondom de Bosbaan inmiddels is aangepakt, zoals in het AT5 onderzoek wordt gesuggereerd? Welke saneringsmethode is hierbij gebruikt? Wat is er met de verontreinigde grond gebeurd? Is er recent onderzocht of de verontreiniging in de omgeving van de Bosbaan nu veilig is?
   Op basis van een voorlopig ontwerp, zijn er in 2018 op het project Waterentree, gelegen 100 meter vanaf de Bosbaan tegen de Nieuwe Meer, onderzoeken gedaan naar bodem en grondwater. Uit deze rapportage en analyse blijkt dat er op het deel moerasbos waar we extra water wilden maken een vervuiling aanwezig is. Daarom is besloten dit deel van het project niet uit te voeren. De afwegingen waren, dat het terrein niet toegankelijk is voor bezoekers (moerasbos) en dat door een sanering meer ecologische schade zou ontstaan dan ecologische winst.

3. Is de oeverzone – waar het riet groei – ook onderzocht op bodemverontreiniging? Zo ja, wat is er gedaan met de mogelijk verontreinigde grond uit de oevers? Zo nee, waarom niet? Is het college bereid dit alsnog te doen?
   Er zijn in de oeverzone veel locaties waar riet groeit, deze locaties zijn niet onderzocht op bodemverontreiniging. De opmerking dat gemaaid riet wordt afgevoerd als chemisch afval is niet bekend in het Bos en heeft zich niet voorgedaan. Maaisel van riet van de oevers (Bosbaan en alle andere oevers) en rietlanden wordt afgevoerd naar een erkende verwerker. Deze verwerker verwerkt het maaisel tot compost. Bij de intake van dit maaisel vindt bij de verwerker een controle plaats, zowel visueel als op geur / bijzonderheden. Gedurende het composteringsproces vinden er kwaliteitscontroles plaats bij de eindcontrole van de compost wordt de chemische kwaliteit van het product vastgesteld en beoordeeld voordat het verhandeld mag worden. Mochten er waarden zijn die de verhandelbaarheid van het product beïnvloeden, zal de verwerker hiervan melding maken naar de aanvoerende partij.
   Er zijn geen meldingen van erkende verwerkers dat zich een dergelijke vervuiling heeft voorgedaan met maaisel uit het Amsterdamse Bos. Op basis van bovenstaande is er geen aanleiding om verder onderzoek uit te voeren.

4. Klopt het dat ambtenaren van de gemeente "ongerust" zijn over het voedselbos? En dat ambtenaren van mening zijn dat de aanleg "niet valt te rijmen" met de zware vervuiling in het gebied?
   In een verslag beweert één boswachter dat " riet dat na elke maaibeurt als chemisch afval wordt afgevoerd" en dat er sprake zou zijn van vervuiling rond het Vogeleiland. Dat was en is geen correcte weergave van de werkelijkheid geweest. De afvoer van riet als chemisch afval heeft nooit plaatsgevonden en de vervuiling rond het Vogeleiland hebben wij niet kunnen onderbouwen op basis van bodemonderzoek. Ambtenaren van de gemeente zijn niet ongerust over het voedselbos omdat bodemonderzoeken aantonen dat de grond geschikt is voor het kweken van consumptiegewassen. Dit is 24 november j.l. nog eens bevestigd door de GGD in haar advies (zie bijlage).

5. Is het college bereid om de aanbeveling van Prof. dr. De Voogt, om verder te onderzoeken of de vervuiling die in de bodem en het grondwater daar ter plaatse is aangetroffen in het voedsel terecht kan komen en tot onaanvaardbare blootstelling zou kunnen leiden, over te nemen? Zo nee, waarom niet?
   De bosorganisatie heeft Prof. dr. De Voogt benaderd om het gesprek aan te gaan over zijn aanbeveling en onze bevindingen. Daarnaast is de GGD direct om advies gevraagd. In haar advies (bijlage) heeft de GGD geoordeeld dat er op basis van de onderzoeken geen belemmeringen zijn voor het verbouwen en consumeren van gewassen uit het voedselbos. De bodem van het voedselbos is veilig en gezond voor haar gebruikers en voor de mensen die de gewassen uit het bos consumeren.

6. Klopt het dat op parkeerterrein van de geitenboerderij, waar in 2000 een olietank uit de grond is gehaald, de verontreiniging met PAK's, PCB's en PFAS ondanks het saneren van de grond- niet is verdwenen? Gaat het college het advies van Prof. dr. de Voogt opvolgen om alvorens te graven of te planten in de grond te evalueren of de aangetroffen concentraties in bodem en grondwater boven de maximaal toelaatbare waarden liggen? Zo nee, waarom niet?
   In 2000 is er een olietank verwijderd naast het kantoor van het Amsterdamse Bos aan de Nieuwe Meerlaan. Dit betrof geen bodemsanering maar een verwijdering van de tank. Bij deze actie is geen verontreiniging ontstaan.
   De onderzoeken die in deze omgeving zijn gedaan, hebben plaatsgevonden op niet gevoelige locaties. Dat zijn locaties waar geen bezoekers (mogen) komen.
   Er is onderzoek gedaan naar één locatie achter het huidige kantoor Amsterdamse Bos en één locatie betreft een stukje gras naast het parkeerterrein bij het kantoor. De mate van vervuiling en de locatie maken verdere acties op dit moment niet noodzakelijk.
   Als graafwerkzaamheden worden uitgevoerd wordt altijd bodemonderzoek gedaan.

7. Klopt het dat bij het Vogeleiland verhoogde concentraties lood, PAK en PCB zijn gevonden. Is het college van plan dit verder te onderzoeken? Zo nee, waarom niet?
   De genoemde vervuiling rond het Vogeleiland hebben wij niet kunnen onderbouwen op basis van uitgevoerde bodemonderzoeken. Er is geen aanleiding voor verder onderzoek.

8. Klopt het dat rondom het viaduct van de A9 en de Nieuwe Meerlaan richting de kinderboerderij, de bodem zeer ernstig "tot op een diepte van een meter vervuild" is met PFAS, PCB's en zware metalen? De bron van de enorme vervuiling lijken lekkende bassins op het terrein van Schiphol te zijn. Is het college bereid dit te onderzoeken? Zo nee, waarom niet?
   De gegevens over deze locatie zijn bij het Amsterdamse Bos bekend. Deze locatie die in het Amsterdamse Bos is gelegen is eigendom van Rijkswaterstaat.
   De gemeente Amsterdam vraagt Rijkswaterstaat om opheldering over de oorzaak, welke maatregelen worden genomen om dit op te lossen en hoe te voorkomen in de toekomst.

9. Klopt het dat er rond de wandelpaden, die binnenkort vervangen gaan worden, op tientallen plekken sprake is van ernstige bodemvervuiling met te veel zware metalen,

PAK-stoffen en minerale olie in de bodem, een teerhoudende laag, en sommige paden bevatten zelfs asbest? Gaat het college het advies van het onderzoeksbureau volgen en aantal wandellocaties formeel aanmerken als 'asbestweg'? Zo nee, waarom niet?
De afgelopen jaren zijn alle paden in het Amsterdamse Bos ten zuiden van de A9 gerenoveerd, vervangen of verwijderd. Vorig jaar is dit gebeurd in de omgeving van het Bostheater. Er wordt nu gewerkt aan de paden rondom het Grote Kinderbad en de speelweide. De komende jaren wordt het restant van de paden in het Amsterdamse Bos opgepakt. De verwachting is dat dit in 2030 wordt afgerond.
Bodemonderzoek naar aanleiding van het renoveren van de paden en het verwijderen van overtollige paden (Ruimte voor de natuur) gaf de volgende resultaten: Onder een aantal paden is/was een oude fundering aanwezig die bodemvervuiling veroorzaakt in de fundering zelf maar ook in de ondergrond net onder de paden. Daarnaast waren de oude asfaltpaden aangelegd met teerhoudend asfalt. Dat is nu niet meer toegestaan. Naast deze verontreinigende ondergrond is er bij een klein aantal paden asbest gevonden. Het asbest betreft hechtgebonden plaatmateriaal dat in het verleden vaker is verwerkt in puinfundaties. Onder andere het protocol Asbest van Circulaire bodemsanering geeft aan dat hechtgebonden asbest geen direct gevaar vormt omdat er geen vezels zijn die je kan inademen. Deze verontreiniging vormt daarom geen bedreiging voor de gezondheid omdat deze 'immobiel' is. Het ligt vast onder de paden en heeft geen invloed op de omgeving. We hebben een goed beeld van waar de locaties met hechtgebonden asbest zich bevinden. Bij toekomstige werkzaamheden zullen hier dan ook de vereiste maatregelen worden getroffen.

Bij aanwezigheid van een verharding waarin asbest aanwezig is, wordt gewerkt conform het besluit asbestwegen. De paden en grond waar de vervuiling is aangetroffen zijn inmiddels vervangen en verwijderd conform wet- en regelgeving. Er is geen aanleiding om in het Bos wandellocaties aan te melden als asbestweg want er is geen sprake van gezondheidsrisico's.

10. Waarom is er gekozen om het pad naar het openluchttheater niet af te graven maar te bedekken met een duurzame grondlaag? Hoe is het college van plan de verontreiniging onder de paden en met name de verontreiniging waar sprake is van asbest aan te pakken?
Het pad waar dit over gaat liep om het bostheater heen en is verwijderd. Alle verhardingsmaterialen zijn opgenomen en afgevoerd volgens de geldende wet- en regelgeving. De ruimte die daardoor is ontstaan is aangevuld met schone grond zodat zich daar weer bos kan ontwikkelen.
Zie ook antwoord op vraag 9.

11. Hoe kijkt het college naar de algemene aanbevelingen van Prof. dr. de Voogt, zoals te lezen in de laatste alinea van het artikel?
We nemen de aanbevelingen van Prof. dr. de Voogt serieus gezien zijn expertise. De bosorganisatie heeft Prof. dr. De Voogt benaderd voor een gesprek hierover om dit specifiek en nader te bespreken.

12. Is het college van plan een evaluatie van de blootstelling van bezoekers -inclusief voor kinderen die in de grond wroeten of in het water badderen- te maken op grond van de vele onderzoeksresultaten? Zo nee, waarom niet?

De bodem is het fundament van het Amsterdamse Bos. Om de natuur goed te laten ontwikkelen en veilig en gezond te kunnen ontspannen in het bos is het belangrijk dat we de bodem goed beheren. Het Amsterdamse Bos bestaat al 90 jaar. Dat vervuiling in het bos voorkomt, is niet anders dan op andere plekken in Amsterdam of Nederland. In de tijd dat het bos werd aangelegd zijn niet altijd schone materialen gebruikt, denk bijvoorbeeld aan oeververstevigingmet puin. Ook vroegere activiteiten hebben hun sporen in de bodem achter gelaten. Hierdoor is de bodem op sommige plekken in het bos verontreinigd met stoffen zoals teer, lood, zink en olie. Dat is vervelend, maar hoeft geen probleem te zijn. Dat er bepaalde stoffen voorkomen wil niet zeggen dat er gezondheidsrisico's zijn. Een bodemvervuiling waarmee je niet in contact komt, levert geen gezondheidsschade op.
Wanneer gewerkt wordt in de grond, moet de bodemkwaliteit worden onderzocht om er zeker van te zijn dat je er veilig kan werken. En omdat het Amsterdamse Bos flink in ontwikkeling is, laten we regelmatig bodemonderzoeken uitvoeren. Dit gebeurt door een onafhankelijk onderzoeksbureau.
Daarnaast kijken we ook naar plekken waarvan we verwachten dat er mogelijk risico's zijn door de stoffen die in de bodem zitten. Zo zijn de afgelopen jaren speelplaatsen onderzocht op de aanwezigheid van loodvervuiling. Wanneer we weten welke stoffen en in welke mate er in de bodem zitten, kunnen we bepalen of en welke risico's er zijn.
Daarnaast wordt het zwemwater in de kinderbaden dagelijks gecontroleerd en worden de twee officiële zwemlocaties in de Grote Vijver en Nieuwe Meer door de provincie gemonitord en beoordeeld conform het Besluit hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden. Op basis van de onderzoeken wordt in samenwerking met de Omgevingsdienst (Noordzeekanaalgebied) en de GGD bepaald wat te doen.
Er is op basis van de bestaande historische onderzoeken geen aanleiding tot nader onderzoek.

13. Is het college van plan de normoverschrijdingen van de bodemvervuiling vertalen in een 'gezondheidsbeleid' voor het Amsterdamse Bos? Zo nee, waarom niet?
Alle onderzoeken worden beoordeeld volgens de geldende wet- en regelgeving. Daarin is opgenomen een beoordeling van eventuele gezondheidsrisico's. Er is geen sprake van gezondheidsrisico's in het Amsterdamse Bos, daarom is het niet nodig specifiek gezondheidsbeleid te maken.
Er is voldoende borging vanuit landelijke en Provinciale wet- en regelgeving.

14. Deelt het college de zorg van de Partij voor de Dieren dat de hoge mate van verontreiniging in het bos gevolgen kan hebben voor de gezondheid van de vele dieren, bomen en planten in het bos? Kan het college inzichtelijk maken welke gevolgen kunnen optreden voor dieren en planten in het bos en maatregelen voorstellen die het effect van de verontreiniging minimaliseren voor dieren en planten?
Er is geen sprake van hoge mate van verontreiniging in het Amsterdamse Bos.
Bodemvervuiling is er nu eenmaal vanuit de historie, zoals in een groot deel van de stad.
In het Amsterdamse Bos wordt veel gedaan aan ecologisch beheer en veel projecten zijn gericht op het vergroten van de Biodiversiteit. Hiermee vergroten en verbeteren wij het leefgebied voor vele planten en dieren.

Als we weten dat er een ecologisch risico is gaan we hierover in gesprek met de Provincie Noord Holland en de Omgevingsdienst. Er wordt dan een maatwerkafweging gemaakt op maatregelen om de ecologische risico's te beperken.

15. Klopt het dat een groot deel van het bos nog niet onderzocht is op bodemvervuiling? Zo nee, waarom niet? Gaat het college gezien de vermoedens van grootschalige verontreiniging op meer plekken dan voorheen onderzoek doen? Zo nee, waarom niet?
Een deel van het Amsterdamse Bos is niet onderzocht op bodemvervuiling.
Er is geen aanleiding voor om dit nu wel op te pakken omdat er geen vermoeden is van grootschalige verontreiniging op die locaties. Dit is conform de aanpak elders in het land. Op het moment dat er vermoedens zijn van gezondheidsrisico's of er werkzaamheden in de bodem zijn dan worden er onderzoeken gedaan (zie ook vraag 12).

16. Is het college voornemens om op alle plekken waar nu nog sprake is van verontreinigde grond in de contactzone, waarschuwingen af te geven voor bezoekers? Zo nee, waarom niet?
Wij zien geen aanleiding om waarschuwingen af te geven. Er worden alleen waarschuwingen af gegeven als de verontreinigingen leiden tot gezondheidsrisico's. Er is geen aanleiding tot zorgen over gezondheidsrisico's in het Amsterdamse Bos voor bezoekers, gebruikers en collega's die werkzaam zijn in het Bos. Dit is de conclusie na het opnieuw tegen het licht houden van de resultaten van de onderzoeken waaraan de berichtgeving van AT5 refereert.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Melanie van der Horst
Wethouder Openbare ruimte en Groen